

Новак І.М.,

канд. екон. наук, провідний науковий співробітник
сектору соціальних ризиків у сфері зайнятості населення,

Інститут демографії та соціальних досліджень
імені М.В.Птухи НАН України, м. Київ, Україна

Покотиленко Р.В.,

канд. екон. наук, старший науковий співробітник
відділу економічних проблем соціальної політики,

Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ, Україна

НЕОІНДУСТРІАЛЬНА ЗАЙНЯТИСТЬ: ПРІОРИТЕТИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО) наголошує, що країни з сучасною промисловістю демонструють меншу вразливість до глобальних потрясінь і здатні більш успішно долати випробування. Вони зберігатимуть значні можливості для промислового зростання й технологічного прогресу протягом наступних десятиліть [5]. Стратегія промислової політики Євросоюзу (COM 2017/479) визнає промисловість наріжним каменем економічного процвітання, оскільки вона забезпечує зайнятість у суміжних сферах, передусім у транспорті та торгівлі. Підписання Угоди про асоціацію з ЄС поставило до порядку денного питання забезпечення відповідності України критеріям європейського соціального та економічного простору. В цьому контексті чіткі сигнали про перспективи промислової зайнятості є вкрай важливими для національного ринку праці.

Якісний прорив у розвитку вітчизняної промислової сфери можливий завдяки переходу на принципи та засади концепції Індустрії 4.0, що виникла як програма німецького уряду і провідних компаній, спрямована на збереження світового лідерства німецької промисловості в цифрову еру [3]. Сьогодні Індустрія 4.0 розглядається в більш широкому сенсі як елемент загальної концепції четвертої промислової революції, що охоплює фундаментальні зміни не

тільки у виробництві, але також і в багатьох інших сферах людського життя – праці, побуті, дозвіллі, політичних системах, життєвому середовищі та людській ідентичності тощо.

Індустрія 4.0 означає не лише еволюцію традиційної промислової автоматизації та черговий етап цифровізації виробництв і продуктів, але також і якісну зміну управління та створення нових цифрових бізнес-моделей, швидке зростання таких сегментів і технологій, як предикативна аналітика даних, штучний інтелект, масова роботизація та ін. [2]. Матеріальний світ зливається з віртуальним, у результаті чого створюються нові кіберфізичні комплекси, поєднані в єдину цифрову екосистему [7].

Нова промислова революція спричиняє масовий перерозподіл праці. ООН прогнозує, що без роботи можуть залишитися до 5 млн. людей. Натомість, буде створено лише 2 млн. робочих місць. При цьому звільняти будуть адміністраторів і менеджерів, тоді як нова реальність потребуватиме математиків, програмістів та інженерів [6]. Автоматизація й цифровізація виробництва зменшує потребу в працівниках, які виконують рутинні операції (наприклад, складальні). Водночас, це компенсується зростанням попиту на нові, креативні професії, зокрема фахівців у сфері ІТ та роботи з даними [1]. Ключові принципи взаємодії з штучним інтелектом орієнтовані на безпеку і якість роботи системи. Професіонали, які претендуватимуть на роботу в цій галузі, потребуватимуть якісної освіти на базі математики, фізики, логіки, інженерії та економіки. Фахівцям у сфері штучного інтелекту будуть потрібні технічні навички для проектування та обслуговування технологій і програмного забезпечення [8].

Більшість світових експертів говорить про перехід промисловості на технології 4.0 протягом 5-10 років [4]. Засновник та голова Всесвітнього економічного форуму в Давосі К.Шваб зауважує, що швидкість появи і переваги інновацій, а також негативи ризиків четвертої промислової революції важко передбачити та зрозуміти до кінця, однак виграють ті, хто свідомо підходить до цього та планує необхідні зміни на рівні секторів промисловості, держави, нації [9]. Саме ці зміни визначають нові пріоритети майбутньої зайнятості, зокрема

щодо підготовки фахівців, здатних управляти технологічними інноваціями, забезпечувати створення якісно нових систем управління та цифрових бізнес-моделей.

Література

1. Алексей Мордашов: как Индустрия 4.0 меняет управление [Электронный ресурс]. Укррудпром, 19.02.2018. – Режим доступа : http://www.ukrrudprom.ua/digest/Aleksey_Mordashov_kak_Industriya_40_menyayet_u_pravlenie.htm
2. Індустрія 4.0 в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://industry4-0-ukraine.com.ua/category/4-0-в-україні/про-об'єднання/>
3. Індустрія 4.0 – що це таке та навіщо це Україні [Електронний ресурс]. Асоціація Підприємств Промислової Автоматизації України, 26.05.2016. – Режим доступу : <https://appa.org.ua/publications/industriya-4-0-shho-tse-take-ta-navishho-tse-ukrayini/>
4. От 3.0 к 4.0 – разница, разрывы и вызовы. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://industry4-0-ukraine.com.ua/2017/03/07_от-3-0-к-4-0-разница-разрывы-и-вызовы/
5. Парламентський круглий стіл “Стратегія розвитку промисловості України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iepd.kiev.ua/?p=7477>
6. Революция 4.0: Какой будет новая промышленная революция и что она принесет развитым странам [Электронный ресурс]. Дело, 26.01.2016. – Режим доступа : <https://delo.ua/economymyandpoliticsinukraine/revoljucija-40-kakoj-budet-новaja-promyshlennaja-revoljucija-i-c-311090/>
7. Четверта промислова революція. Чого нам очікувати? [Электронный ресурс]. Дело, 21.09.2017. – Режим доступа : <https://delo.ua/business/chetverta-promislova-revoljucija-chogo-nam-ochikuvati-334676/>
8. Чубатюк Ю. «Штучний інтелект» замінить ринок праці [Електронний ресурс]. День, 04.07.2018. – Режим доступа : <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/shtuchnyy-intelekt-zminyt-rynok-praci>
9. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution: what it means, how to respond [Electronic resource] / K. Schwab / World Economic Forum, 14.01.2016. – Mode of access: World Wide Web: <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-fourth-industrial-revolution-what-it-means-and-how-to-respond>